UBND TỈNH KIÊN GIANG
SỞ GIÁO DỤC VÀ ĐÀOTẠO

CỘNG HOÀ XÃ HỘI CHỦ NGHĨA VIỆT NAM
Độc lập – Tự do – Hạnh phúc

Số: 539/BC-SGDĐT

Kiên Giang, ngày 08 tháng 4 năm 2016

BÁO CÁO
Về việc tổng kết 5 năm thực hiện "Đề án triển khai Phương pháp Bàn tay nặn bột ở trường phổ thông giai đoạn 2011-2015"

Thực hiện công văn số 1219/BGDĐT-GDTrH ngày 25/3/2016 của Bộ Giáo dục và Đào tạo (GDĐT) về việc hướng dẫn tổng kết 5 năm "Đề án triển khai Phương pháp Bàn tay nặn bột giai đoạn 2011-2015", Sở Giáo dục và Đào tạo Kiên Giang báo cáo tình hình triển khai thí điểm dạy học theo Phương pháp "Bàn tay nặn bột" ở cấp Tiểu học với những nội dung như sau:

I. Đặc điểm tình hình

1. Thuận lợi

- Bộ GDĐT đã tổ chức các lớp tập huấn cho đội ngũ cán bộ quản lý, giáo viên cốt cán của các Sở GDĐT và ban hành các văn bản chỉ đạo, hướng dẫn, khuyến khích các địa phương triển khai thực hiện thí điểm Phương pháp "Bàn tay nặn bột" ở các cấp học của bậc học phổ thông.

- Sở GDĐT Kiên Giang luôn quan tâm chỉ đạo, khuyến khích việc triển khai thực hiện thí điểm dạy học theo Phương pháp "Bàn tay nặn bột" ở cấp Tiểu học tại một số địa phương trong tỉnh, đã tổ chức tập huấn cho cán bộ, giáo viên của các địa phương, các trường có tham gia triển khai thí điểm theo quy định.

- Phương pháp "Bàn tay nặn bột" là một phương pháp dạy học tích cực, thích hợp cho việc giảng dạy các kiến thức khoa học tự nhiên, đặc biệt là đối với cấp Tiểu học và Trung học cơ sở, phù hợp với chủ trương đổi mới PPDH, đổi mới kiểm tra đánh giá theo hướng phát huy năng lực của người học của Bộ GDĐT.

- Cơ sở vật chất, trang thiết bị, đồ dùng dạy học phục vụ cho công tác quản lý và dạy học đối với cấp Tiểu học về cơ bản đã đáp ứng tương đối tốt yêu cầu và đang tiếp tục được chú trọng đầu tư.

- Đội ngũ cán bộ, giáo viên cấp Tiểu học của tỉnh đảm bảo tương đối tốt về số lượng và chất lượng, đa số giáo viên trẻ, năng động, tâm huyết với nghề, có năng lực chuyên môn tốt, đã được tiếp cận, tập huấn về các phương pháp dạy học tích cực theo hướng phát huy năng lực người học.

2. Khó khăn

- Về cơ sở vật chất: Hầu hết các trường Tiểu học đều chưa có phòng thí nghiệm, thực hành; trong Danh mục thiết bị tối thiểu của cấp Tiểu học hầu như

không có thiết bị phục vụ thí nghiệm nên khó đáp ứng yêu cầu dạy học theo Phương pháp "Bàn tay nặn bột".

- Khi giảng dạy theo phương pháp này, giáo viên phải chuẩn bị công phu, mất nhiều thời gian, nhất là phải tổ chức thực hành, thí nghiệm nên còn tâm lý ngán ngại trong trong quá trình thực hiện.

- Tài liệu hướng dẫn tiến trình dạy học, tư liệu phục vụ cho việc dạy học theo Phương pháp "Bàn tay nặn bột" chưa được trang bị đầy đủ nên giáo viên còn gặp nhiều khó khăn trong quá trình vận dụng.

II. Tình hình triển khai

1. Các văn bản chỉ đạo

- Quyết định số 6120/BGDĐT-GDTrH ngày 01/12/2011 của Bộ trưởng Bộ GDĐT về việc thực hiện "Đề án triển khai Phương pháp Bàn tay nặn bột ở trường phổ thông giai đoạn 2011-2015";

- Công văn số 3535/BGDĐT-GDTrH ngày 27/5/2013 của Bộ trưởng Bộ GDĐT về việc hướng dẫn triển khai thực hiện phương pháp "Bàn tay nặn bột" và các phương pháp dạy học tích cực khác;

- Công văn số 1511/SGDĐT-GDTH ngày 15/11/2013 của Giám đốc Sở GDĐT Kiên Giang về việc triển khai khai thực hiện Phương pháp "Bàn tay nặn bột" ở cấp Tiểu học.

2. Kết quả triển khai

- Năm học 2012-2013, Sở GDĐT Kiên Giang đã triển khai thực hiện thí điểm Phương pháp "Bàn tay nặn bột" tại thành phố Rạch Giá (Trường Tiểu học Lương Thế Vinh, thực hiện đối với khối lớp 4 và khối lớp 5) và huyện Kiên Lương (Trường Tiểu học thị trấn Kiên Lương 1, thực hiện từ khối lớp 1 đến khối lớp 5).

- Năm học 2013-2014, Sở GDĐT Kiên Giang tiếp tục tổ chức tập huấn cho 120 cán bộ quản lý cấp phòng, cấp trường thuộc các địa phương có thực hiện Dự án SEQAP (10 Phòng GDĐT) về nội dung Phương pháp "Bàn tay nặn bột" và đã triển khai tập huấn cho 1.315 cán bộ, giáo viên thuộc 50 trường Tiểu học tham gia Dự án SEQAP của tỉnh.

- Hiện nay, toàn tỉnh có 10 Phòng GDĐT tham gia Dự án SEQAP với 52 trường/1.150 lớp/23.595 học sinh đã triển khai thực hiện Phương pháp "Bàn tay nặn bột" đối với môn Tự nhiên và Xã hội, môn Khoa học. Trong đó, chia ra: Khối 5 có 238 lớp/5.352 học sinh; Khối 4 có 269 lớp/5.328 học sinh; Khối 3 có 240 lớp/5.391 học sinh; Khối 2 có 207 lớp/4.417 học sinh và Khối 1 có 196 lớp/3.136 học sinh.

III. Đánh giá hiệu quả dạy học

1. Ưu điểm

- Phương pháp "Bàn tay nặn bột" phù hợp với yêu cầu về đổi mới phương pháp dạy học, đổi mới kiểm tra đánh giá, phát huy tốt kỹ năng thực hành cho học sinh. Đa số giáo viên đều nhận thức và vận dụng khá tốt phương pháp dạy học này.

- Phương pháp "Bàn tay nặn bột" tạo tính tò mò, ham muốn khám phá, yêu và say mê khoa học của học sinh. Ngoài ra, còn giúp các em chú ý nhiều đến việc rèn luyện kỹ năng diễn đạt thông qua ngôn ngữ nói và viết. Vận dụng tốt phương pháp này sẽ giúp học sinh hiểu được bản chất của các hiện tượng tự nhiên, hiểu sâu, nhớ lâu các kiến thức về khoa học tự nhiên trong chương trình ở cấp Tiểu học.

- Phương pháp này tạo cơ hội để người học tiếp cận khoa học bằng các bài học thực tiễn chứ không phải một bài giảng lý thuyết thuần túy. Học sinh là trung tâm của quá trình nhận thức, là người tìm ra câu trả lời và lĩnh hội kiến thức dưới sự giúp đỡ của giáo viên. Qua đó, học sinh có khả năng lập luận và đưa ra các lý lẽ, thảo luận về các ý kiến và các kết quả đề xuất, xây dựng trong quá trình học tập.

- Với phương pháp dạy học này, giáo viên có thể linh hoạt ứng dụng những đồ dùng đơn giản nhất hiện có vào bài giảng. Bên cạnh đó, hoàn toàn có thể tự làm thiết bị, đồ dùng dạy học từ những vật liệu sẵn có để phục vụ bài giảng.

- Phương pháp dạy học "Bàn tay nặn bột" góp phần giúp học sinh phát triển năng lực quan sát, thực hành; kĩ năng làm việc hợp tác theo nhóm, xử lí tình huống, phán đoán, lập luận, bảo vệ ý kiến cá nhân... đồng thời, rèn được nhiều kỹ năng khác như kỹ năng diễn đạt qua ngôn ngữ nói, viết; tự tin, mạnh dạn hơn khi diễn đạt trước đám đông; phát huy tốt khả năng tự học.

2. Hạn chế

- Về điều kiện cơ sở vật chất: Phương pháp "Bàn tay nặn bột" đòi hỏi điều kiện trang thiết bị dạy học (các dụng cụ làm thí nghiệm, thực hành...) phải đầy đủ. Song thực tế ở hầu hết các trường, thiết bị thí nghiệm chưa đáp ứng được nhu cầu hoặc nếu có thì chưa đầy đủ, chưa đảm bảo tính chính xác, khoa học.

- Về chương trình, sách giáo khoa: Một số bai Tự nhiên và xã hội, Khoa học còn nặng về lí thuyết, lượng kiến thức trong 1 tiết học khá nhiều, thời lượng cho 1 tiết dạy ở Tiểu học tương đối ít nên giáo viên thường bị ràng buộc về thời gian. Nội dung sách giáo khoa môn Tự nhiên và xã hội, Khoa học chưa thật sự phù hợp khi sử dụng Phương pháp "Bàn tay nặn bột" nên việc vận dụng còn khó khăn.

- Về phía học sinh: Phương pháp dạy học này còn gặp nhiều hạn chế trong khâu tổ chức tiết học, học sinh chưa biết cách đặt câu hỏi và phương án tìm tòi còn nhiều hạn chế, còn lúng túng hoặc chưa có định hướng câu hỏi sát với nội dung bài học, còn khó khăn trong việc ghi chép, tốn nhiều thời gian cho việc trình bày ý tưởng cá nhân, làm thí nghiệm... Một số học sinh khó khăn khi thực hiện những yêu cầu mang tính độc lập ở mức độ cao; năng lực học sinh còn chênh lệch nhiều nên khó khăn tổ chức làm việc theo nhóm...

- Về phía giáo viên: Phần lớn giáo viên cấp Tiểu học chưa được đào tạo chuyên sâu về kiến thức khoa học một số môn học nên khó khăn trong việc thực hiện các thí nghiệm để minh họa; Một số giáo viên chưa có nhiều cơ hội tiếp cận với phương pháp dạy học này (chưa được tập huấn, thiếu tài liệu bổ trợ, nghiên cứu...).

- Việc áp dụng Phương pháp "Bàn tay nặn bột" và các phương pháp dạy học tích cực khác chưa thực sự đại trà, mức độ thường xuyên, liên tục chưa cao. Hơn nữa, việc kiểm tra đánh giá chủ yếu là tiến hành trên giấy, chỉ kiểm tra được kiến thức, khả năng viết, lập luận, kĩ năng giải bài tập... Hầu như chưa kiểm tra được kĩ năng nói, khả năng phối hợp, tính độc lập, sáng tạo... của học sinh nên hiệu quả của phương pháp dạy học này chưa cao.

IV. Định hướng, đề xuất, kiến nghị

- Trong những năm học tiếp theo, Sở GDĐT Kiên Giang tiếp tục chỉ đạo nhân rộng việc triển khai thực hiện Phương pháp "Bàn tay nặn bột" đối với cấp Tiểu học, đồng thời sẽ mở rộng triển khai thực hiện thí điểm đối với một số trường cấp THCS và THPT trong tỉnh.

- Bộ GDĐT cần tiếp tục tổ chức các lớp tập huấn, bồi dưỡng cho cán bộ, giáo viên các tỉnh về Phương pháp "Bàn tay nặn bột" nhằm khuyến khích các địa phương tiếp tục nhân rộng và nâng cao hiệu quả việc vận dụng phương pháp này; Bổ sung vào Danh mục thiết bị dạy học tối thiểu cấp Tiểu học những thiết bị cần thiết phục vụ cho việc thực hành, thí nghiệm.

- Bộ Giáo dục và Đào tạo cần xây dựng tài liệu hướng dẫn tiến trình dạy học cho giáo viên, trang bị thêm tư liệu phục vụ cho việc dạy học theo Phương pháp "Bàn tay nặn bột" (phim, hình ảnh, tài liệu khoa học...).

- Các trường cần tổ chức các cuộc hội thảo, tập huấn, tham quan học tập nhằm tạo điều kiện cho giáo viên được giao lưu, học tập kinh nghiệm, đồng thời cần tổ chức sinh hoạt chuyên môn qua mạng "Trường học kết nối" để nhận được sự chia sẻ, trao đổi kinh nghiệm của giáo viên các trường trong và ngoài tỉnh về Phương pháp "Bàn tay nặn bột".

- Các phòng GDĐT, các trường cần tham mưu với UBND các cấp để được hỗ trợ kinh phí trang bị đồ dùng dạy học, thiết bị thí nghiệm nhằm nâng cao hiệu quả phương pháp dạy học "Bàn tay nặn bột" tại đơn vị./.

Nơi nhận:
- Vụ GDTrH - Bộ GDĐT;
- Lãnh đạo Sở;
- Lưu: VT, P.GDTrH.

KT. GIÁM ĐỐC
PHÓ GIÁM ĐỐC

CỘNG HÒA X.H.C.N VIỆT NAM
SỞ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
TỈNH KIÊN GIANG

Ninh Thành Viên